

Partner

AER

Abruzzo (I)

Alba (RO)

Alytus (LT)

Province Avila (E)

Banska Bystrica (SK)

Karnten (A)

Eszak-Alfold (H)

SYDDANSK TURISME South Denmark (DK)

Orebro (S)

Sterea Ellada (GR)

Steiermark (A)

Toscana (I)

Jonkoping (S)

PRESERVE

Peer REviews for Sustainable Eco-Regions Via Europe

*Europeiska regioner för
hållbar turism*

This project is funded by the EU's European Regional Development fund through the INTERREG IVC programme.

PRESERVE

Peer REviews for Sustainable Eco-Regions Via Europe

*Europeiska regioner för
hållbar turism.*

Europa är ledande inom turistsektorn. EU är fortfarande den viktigaste destinationen för semesterfirare i hela världen. Den europeiska unionens huvudsakliga trumfkort är den stora mångfalden. En resa i Europa kan ta dig från de grekiska stränderna och byarna till de snötäckta områdena i Lappland, förbi de österrikiska bergskedjorna. Att byta miljö utan att byta kontinent.

Turismen befinner sig med rätta i centrum för åtskilliga EU-politiska åtgärder. Denna sektor utgör i själva verket mer än 5 % av EU:s bruttonationalprodukt och angår många av EU:s behörighetsområden som den territoriella planeringen och miljön. Turistnäringen är av avgörande betydelse för sysselsättningen och utgör en viktig drivkraft för tillväxten. Den ger arbete åt över 9,7 miljoner personer i Europa och har därför en viktig plats inom Europa 2020-strategin.

Den europeiska turismen i siffror

- Europa är fortfarande det viktigaste semestermålet och föredras av 79 % av européerna.
- 2 145 euro: det är genomsnittsbudgeten för semestern för en europeisk familj (+ 62 euro jämfört med 2010).

Källa: Ipsos (2011)

Redan 1992, när det ännu inte fanns någon gemensam turistpolitik, införde Maastricht-fördraget möjligheten för EU att vidtaga åtgärder på detta område, för att uppnå målsättningarna för ekonomisk tillväxt och sysselsättning, ekonomisk och social sammanhållning och hållbar utveckling, i enlighet med subsidiaritetsprincipen.

De ändringar som gjorts av Lissabon-fördraget gör det nu möjligt att fatta beslut om turism med kvalificerad majoritet. EU har därför befogenhet att stödja, samordna och komplettera medlemsstaternas åtgärder beträffande turismen.

Det finns 1,8 miljoner företag inom turistnäringen i Europa. De har samma struktur i alla medlemsstater, både i de gamla och i de nytilkomna: mer än 90 % av turistföretagen ger arbete åt 1 till 9 personer per företag. Det rör sig om lokala aktörers mikroföretag.

Källa: Eurostats regionala årsbok (2010).

Regionernas roll

För att behålla sin position som den främsta turistdestinationen i världen måste Europa i högre grad modernisera och diversifiera turistutbudet. Ur denna synpunkt utgör det europeiska kulturarvet en avsevärd fördel för turistutbudet vid jämförelse. Tematurismen och kulturturismen utgör dock fortfarande en nisch som till stor del är outnyttjad och regionerna är nyckeln till denna utvecklingspotential.

Att idag bygga upp ett turistutbud innebär att konfronteras med många olika regler: hållbar utveckling och miljöpåverkan, hänsyn till den sociala strukturen och bevarande av kulturarvet. Denna olikhet, som är den europeiska turistnäringens styrka, blir ett problem när den konfronteras med dessa regler om inte lämpliga beslut fattas, dvs. på lokal och regional nivå. Det är därför som regionerna är morgondagens aktörer inom turistnäringen.

PRESERVE

Som ett svar på dessa problemställningar har 14 regionala partner från 11 europeiska länder bildat en sammanslutning, PRESERVE (*Peer Reviews* för de gröna och hållbara regionerna över Europa) ett projekt som stöds av INTERREG IVC. Syftet med PRESERVE är att bidra till utarbetandet av regionala strategier för en hållbar turism. Utbyte av god praxis, organisering av seminarier, konferenser och arbetsgrupper, spridning av resultaten till största möjliga antal aktörer, publicering av rekommendationer och vägbeskrivningar, enligt *peer review*-metoden som antagits av Europeiska regionförsamlingen, utgör baselementen i denna strategi.

Av detta utbyte av erfarenheter väntar man sig följande resultat: att öka de lokala aktörernas expertkunskaper inom turistsektorn, att identifiera problemen och gemensamt dela med sig av lösningarna och, slutligen, att utveckla hållbara, regionala strategier inom turistnäringen.

Tack vare kommunikationsmedierna konferenser, webbplats, nyhetsbrev och genom de åtskilliga meningsutbyten som skett, har partnererna och deras beslutsfattare kunnat förstå de utmaningar och principer som styr den hållbara turismen. De är nu bättre rustade för att bestämma riktlinjerna för morgondagens turistnäring.

Peer review

För PRESERVE-projektets behov har 6 värdregioner utvärderats: Avila (E), Banská Bystrica (SK), Kärnten (A), Eszak-Alföld (H), Örebro (S) och Sterea Ellada (GR).

De resultat som erhållits tack vare PRESERVE har erhållits tack vare den metod som tillämpats under utvärderingen. För att garantera utvärderingens objektivitet har de olika grupperna av internationella experter rest runt med en checklista, en mall med utgångspunkt från vilken alla medlemmar i projektet har kunnat uttrycka ett relevant omdöme beträffande turistsektorn i värdregionen.

När experterna kommit till platsen gjorde de sen under en vecka åtskilliga intervjuer och besök för att göra en första avvägning av prestationerna i förhållande till checklistan. De har haft möjlighet att möta åtskilliga företrädare för turistnäringen och politiska beslutsfattare för att på bästa sätt identifiera starka och svaga sidor inom turistsektorn.

En första utvärderingsrapport med en serie rekommendationer har sammanställts av experterna efter deras besök. Det är utgående från denna bas som alla aktörer inom turistnäringen i regionen har arbetat för att fastställa en strategisk handlingsplan som ska innehålla en rad åtgärder på medellång och lång sikt. Alla parterna har samarbetat i denna process för att handlingsplanen skulle kunna dra nytta av så många deltagare som möjligt.

Handlingsplanen

Syftet med handlingsplanerna är att fastställa på vilket sätt utvärderarnas rekommendationer ska tillämpas och hur uppföljningen av projektet ska ske. Tack vare PRESERVE-projektet har de olika parterna faktiskt kunnat använda den egna handlingsplanen som vägbeskrivning. Olika grundbegrepp har dock på förhand fastställts:

Först och främst erfarenhetsutbyte. Varje deltagare i utvärderingen bidrar med sin erfarenhet och sina lösningar och väntar sig, med rätta, att även få lära sig av de andra. Inom andra områden blir erfarenhetsutbytena ganska ofta mycket generella, utan att gå in på specifika detaljer, då varje deltagare redogör för sin egen situation. Men här börjar det riktiga samarbetet när deltagarna diskuterar en specifik problematik och tillsammans söker lösningar för en viss fråga. I stället för att behandla de olika ämnesområdena globalt har diskussionerna inom ramen för utvärderingarna systematiskt baserats på en viss problematik eller på hur denna goda praxis skulle kunna tillämpas inom andra områden. Exempelen har dessutom illustrerats med besök *"på fältet"*.

Resultaten uttrycks på två olika nivåer. En del slutsatser gäller själva PRESERVE-

projektet som förbättring av kommunikationen kring projektet på institutionsnivå. Dessa är "allmänna" resultat som är till fördel för alla partner, i motsats till de "individuella" resultaten. De individuella resultaten gäller endast partnerna i deras respektive regioner för åtgärder som är avsedda att förbättra den lokala politiken. Denna dubbla nivå för resultaten gör det möjligt att samtidigt få både en global översikt av problemen och ett lokalt perspektiv på de lösningar som ska presenteras.

EU:s finansiering har som mål att etablera ett nätverk, med åtgärder som vidtagits under projektets gång och som ger kortsiktiga resultat. Men andra långsiktiga initiativ är beroende av om nätverket PRESERVE lyckas och om de initiativ som tagits genomförts under projektperioden, när finansieringen från INTERREG upphör. De handlingsplaner som bestämts för varje region som har deltagit i utvärderingarna får här sin mening: en långsiktig vägbeskrivning ska ha skrivits ner för varje sektor som behandlas.

Ion Dumitrel

ordförande i regionen Alba (RO)

På vilket sätt har peer review-processen visat sig vara till nytta för er region?

Detta projekt har utgjort en unik erfarenhet för oss och har givit oss möjligheten att upptäcka bästa praxis och de bästa idéerna som tillämpas av framstående företrädare för turistnäringen från hela Europa. De har visat oss inspirerande exempel och har givit oss lösningar på våra viktigaste problem. Peer review-processen har blivit en påtryckning för oss alla att analysera både vär-

dregionen och vår egen region. Identifieringen av de problem som en region kan ha mött och sökandet efter lösningar har visat sig vara en mycket nyttig och intressant övning. Vi kommer nu att använda detta hjälpmedel för att lösa de problem som vi ska ta itu med i vår region.

Rita Di Matteo

regionen Abruzzo (I)

Kan ni ge oss ett exempel på god praxis som ni tillägnat er under utvärderingen?

Vi har till exempel inspirerats av nätverket Landlust i den österrikiska regionen Steiermark, där ett nätverk för inkvartering av turister håller på att utvecklas. Gästfriheten och kärleken till gamla hus står i centrum för detta initiativ. Alla

inkvarteringsställen i regionen Steiermark ligger mitt i naturen. De är inredda med antika, restaurerade möbler och erbjuder vänligt bemötande och en hög nivå av bekvämlighet. Husen härrör alla från början av 1900-talet och har restaurerats mycket omsorgsfullt.

Tack vare denna förebild föds nu i Abruzzo ett nytt sätt att tänka när det gäller inkvartering av turister som fått namnet *Albergo diffuso*. I vår region finns talrika mycket gamla och pittoreska byar som är övergivna eller delvis förstörda. En del av invånarna har uttryckt en bestämd önskan att fortsätta att bo kvar i detta lilla paradiset av berg, skogar och byar med stenhus vilket har givit upphov till begreppet Albergo diffuso (ordagrant översatt "utspritt hotell").

Idén är att restaurera och dekorera i en för regionen typisk stil flera olika gamla hus i samma by, som ofta övergivits av den yngre befolkningen. Dessa hus är bebodda och endast en del av huset är inrättad för turistinkvartering, i syfte att locka den delen av befolkningen som söker efter något annat än vanlig hotellsemester. Detta är en form av inkvartering som har visat sig vara särskilt effektiv för att ge högre värde åt byar som faller utanför den gängse ramen ur arkitektonisk och konstnärlig synpunkt.

Åtskilliga initiativ av denna typ har tillkommit i Abruzzo - i Corvara, Santo Stefano di Sessanio, Robus marsorum, In vacanza sulla Majella - men det rör sig om individuella initiativ, utan gemensamma hänvisningar eller strategier. Vi har därför tänkt oss att gruppera dem inom samma struktur, och tagit vad som håller på att förverkligas i regionen Steiermark som exempel. I december år 2010 bildade flera kommuner en förening för marknadsföring av den lokala turismen, Gran Sasso d'Italia, för att garantera en mera omfattande marknadsföring av territoriet. Föreningens målsättning är att utforma en politik för hållbar turism med tonvikt på de kulturella och religiösa traditionerna för att på så sätt bevara traktens identitet.

Nyckeldatum

PRESERVE-projektet, som officiellt lanserades vid konferensen den 15 februari 2009 i Bryssel, har gjort utvärdering möjlig i 6 regioner.

Den första gjordes i den svenska Örebro-regionen i juni 2009. Under de 4 dagarna kunde partnererna tillsammans bekanta sig med AER:s utvärderingsmetod och de blev naturligtvis entusiastiska inför denna möjlighet *“till utbyte av goda idéer, men också dålig praxis att undvika”*. De kunde dessutom få större insikt i vikten av det förberedande arbete som en utvärdering med en exakt metod kräver: att finna lämpliga samtalspartner och beslutstagare och låta dem mötas; att finna platser att besöka som tydligt illustrerar de problem som framkommit i regionen.

Utvärderarna blev också medvetna om den uppgift som väntade dem: efter att ha tagit del av dokumentationen och granskat den information som sammanställts om en region och dess problematik beträffande turismen kunde de jämföra sin egen uppfattning med ett fördjupat synsätt under de 4 dagarna av intensivt arbete, då de fick möta mer än 30 lokala aktörer.

I oktober 2009 besöktes den slovakiska regionen Banská Bystrica av PRESERVE-projektets utvärderare, mindre än ett år efter lanseringen. Experterna upptäckte då den oändliga utvecklingspotentialen för denna region som kan erbjuda en turism som är inriktad både på naturupplevelser och rika kulturupplevelser. Skidanläggningarna, hälsobrunnarna och de 1700 kulturminnesmärkena i regionen är alla trumfkort för att utveckla turistverksamheten. Utvärderarna har kunnat kartlägga flera olika sektorer att utveckla för att ge högre värde åt turistutbudet, som t.ex. utvecklingen av en tendens att erbjuda regionala rätter baserade på lokala, närproducerade produkter inom restaurangsektorn. Eller skapandet av ett centraliserat informationsnät för att lättare kunna ge rådgivning och handledning till turisterna i regionen i motsats till den nuvarande situationen där databaserna inte är anslutna sinsemellan.

Halvvägs

PRESERVEs partner kunde mötas i mars 2010 för en halvvägskonferens, i Alba i Rumänien och kunde då ge en första redovisning av de möjligheter som projektet öppnat. Men de delade särskilt sinsemellan en gemensam känsla av oro inför den svåra ekonomiska situationen, svårigheterna inom turistsektorn och följaktligen nödvändigheten att tillsammans finna innovativa lösningar.

Efter utvärderingen av regionen Banská Bystrica, ställde sig den ungerska regionen Eszak Alföld till förfogande i april 2010, före de båda spridningskonferenserna, i maj i regionen Corvara (I) och i juni i Alytus (LT). Syftet med dessa konferenser var att informera medlemmarna i PRESERVE (regioner, företrädare för turistnäringen, politiska aktörer) om att projektet utförts och om de första slutsatserna från de utvärderingar som genomförts. Förmedlingen av resultaten är naturligtvis en viktig aspekt av projektet.

Utvärderingen av regionen Avila (E) var rik på lärdomar. Den utfördes i juni 2010 och har givit upphov till framväxten av många olika verksamhetsområden, i en region som redan var mycket aktiv inom turismen. Behovet att diversifiera turistutbudet för att öka vistelsernas varaktighet och locka nya besökare har till exempel understrukits, och att sedan ur detta perspektiv utveckla nya kommunikationsverktyg för turismen i Avila även på andra språk, förutom spanska, och dessutom använda internet och sociala nätverk.

I ett ekonomiskt sammanhang, som hör till de svåraste, ger utvärderingen av den grekiska regionen Sterea Ellada ett typiskt exempel på en region för vilken turismen är en föga utnyttjad utvecklingsväg. De sex experterna från PRESERVE reste runt i regionen i september månad 2010 och insåg då dess otroliga potential: historiska platser, stränder och berg nära till hands, varma källor för att bara citera något av detta. Som en följd av denna utvärdering har regionen tydligt kunnat identifiera behovet av kommunikation och spridning av informationen om turistutbudet. Ett utbildningsprogram för företrädarna för turistnäringen kommer att tas fram för att tillåta dem att anpassa sig till utvecklingen inom sektorn. Slutligen erkändes vikten av miljömedveten turism, genom att en märkning antogs, "grön turism", som kommer att lämnas ut av regionen, och dessutom deltagandet i programmet Intelligent Energy (<http://ec.europa.eu/energy/intelligent/>).

Vilken framtid väntar PRESERVE?

Tack vare konferenserna, peer review-processen och arbetsgrupperna och med hjälp av alla uppgjorda handlingsplaner är mängden information som samlats in inom ramen för PRESERVE-projektet oerhört stor. Dessa data är en guldgruva för alla de regioner i Europa som söker innovativa lösningar och praxis för att kunna vitalisera turistsektorn.

De initiativ som tagits tack vare PRESERVE är även de briljanta exempel som nu måste utvecklas och främjas.

PRESERVEs slutkonferens hålls den 20 och 21 oktober 2011 i Siena (I).

Partner

I projektet PRESERVE deltar 14 regionala och lokala myndigheter från 11 olika länder. Partnererna representerar nya och gamla EU-medlemsstater och täcker ett stort geografiskt område. Regionerna är samlade inom Europeiska regionförsamlingen som ansvarar för projektet.

Med sina 270 medlemmar som kommer från 34 länder kommer AER, det största interregionala nätverket i Europa, att tjäna som plattform för utbyte av erfarenheter inom projektet och garantera omfattande spridning av resultaten i hela Europa.

ARE

Anna Schober

T/F: +32 2 880 95 64

a.schober@aer.eu

www.aer.eu

Abruzzo (I)

Rita di Matteo

T: +39 0862 364255

F: +39 0862 364218

rita.dimatteo@regione.abruzzo.it

www.regione.abruzzo.it

Alba (RO)

Lucian Emilian Docea

T: +40749279539

lucian.docea@turismalba.ro

www.turismalba.ro

Alytus (LT)

Vilija Verveckienė

Vilija.Verveckiene@vrm.lt

T: +370 315 79075

www.akolegija.lt

Diputacion de Avila (E)

Roberto Rodríguez Pindado

T: +34 920 206 230

Rrodriguez@diputacionavila.es

www.diputacionavila.es

Banska Bystrica (SK)

Denisa Palajová

T: +421 48 4722 148

denisa.palajova@vucbb.sk

www.vucbb.sk

Kärnten (A)

Dr. Kurt Rakobitsch

T: +43 5 0536 32061

kurt.rakobitsch@ktn.gv.at

www.eu-programme.ktn.gv.at

Eszak-Alföld (H)

Eszter Balázs

T: +36 52 502 791

eszter.balazsy@eszakalfold.hu

www.eszakalfold.hu

South Denmark (DK)

Trine Rosen Madsen

T: +45 30 24 12 27

trm@syddanskturisme.dk

www.syddanskturisme.dk

Örebro (S)

Gunn-Viol Kattilakoski

T: +46 19 21 56 61

gunn-viol.kattilakoski@orebrokompaniet.se

www.regionorebro.se

Sterea Ellada (GR)

Alexandros Kalomiros

T: +30 22310 52992

Info@apopsis.gr

www.sterea-ellada.gr

Steiermark (A)

Agnes Frank

T: +43 316 601 277

agnes.frank@ic-steiermark.at

www.ic-steiermark.at

Toscana (I)

Valentina Scagliola

T: +39 0577 99501

v.scagliola@bictoscanasud.it

www.bictoscanasud.it

Jönköping (S)

Alf Österdahl

alf.osterdahl@lj.se

www.lj.se

INTERREG IVC

EU-programmet INTERREG IVC tillför en medfinansiering till det interregionala samarbetet i de olika länderna i Europa. Baserat på målsättningen att genomföra territoriellt samarbete för sammanhållningspolitiken och finansierat av den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) antogs verkställighetsprogrammet för INTERREG IVC i september 2007 då dess programmering utsträckts ända till 2013.

Det globala syftet med programmet är att hjälpa till att göra de regionala strategierna effektivare, särskilt genom utbyte av erfarenheter mellan de regionala beslutsfattarna på nyckelområdena som är innovation, ekonomi baserad på kunskap, grön ekonomi och förebyggande av miljörisker. INTERREG IVC ansluter sig därför till de syften som definierats av Lissabon- och Göteborgsagendorna: ekonomisk modernisering och konkurrenskraft.

PRESERVE: Co-funded INTERREG IVC project under the European Regional Development Fund.

Part of this publication may be authorized upon request of the authors.

For copyright and information contact:

Eurobic Tuscany South

Loc. Salceto, 121 _ Poggibonsi Siena - Italy

T: +39 0577 99501

www.bictoscanasud.it

Coordinator: Assembly of European Regions (AER)

Author: Nicolas Schirrer

Graphic: Progetto Lavoro - <http://www.progetto-lavoro.org/>